

131 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

4. Андрушко П.П. Проблеми кваліфікації злочинів, пов'язаних із зараженням людини інфекційними хворобами (статті 130, 131, 133 КК України) / П.П. Андрушко // Кримінально - правова охорона життя та здоров'я особи: м_ли наук._практ. конф. (Харків, 22–23 квітня 2004 року) / [редкол.: В.В. Сташис (голов. ред.) та ін.]. – К.; Х.: Юрінком Інтер, 2012. – С. 93-97
5. Брич Л.П. Значення ознак спеціального суб'єкта для розмежування складів злочинів, пов'язаних із впливом на організм потерпілого вірусу імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини / Л.П. Брич. // Крим. - пр. охорона життя та здоров'я особи: Матеріали наук. - практик. конф., Харків, 22-23 квіт. 2004 р.: Матеріали наук.-практик. конф. – К.; Х.: Юрінком Інтер, 2004р. – С. 97-99.

Шевченко Т.В.,

викладач кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

СТАТУС ПРИВАТНОГО ДЕТЕКТИВА У ВІТЧИЗНЯНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальні задачі держави щодо захисту прав і свобод людини та громадянина на сучасному розвитку України має загальний характер і визначається чинним законодавством. Завдання щодо побудування в Україні демократичної, соціальної, правової держави закріплене в статті 1 Конституції країни [1], яка передбачає утворення відповідного державного апарату, діяльність якого повною мірою забезпечувала б виконання завдань та функцій, що стоять перед сучасною державою. Однією із основних і найважливіших внутрішніх функцій слід визнати правоохоронну, суть якої полягає в

забезпеченні охорони прав і свобод громадян, законності і правопорядку, навколишнього середовища, всіх суспільних відносин, які встановлені і регулюються правом.

Протягом останнього десятиліття система правоохоронних органів зазнала багатьох як кардинальних, так і менш значних змін, які відбувалися в межах здійснення судово-правової та адміністративної реформ. Так, в Україні відбувається перехід до нових форм господарювання і пов'язаний він саме з курсом держави до євроінтеграції. Система надання якісних послуг населенню одна з головних задач держави у забезпеченні захисту законних прав і інтересів громадян. Однак монополізація в державі надання правозахисних послуг виключно державними правоохоронними органами не є правильним вибором, до того ж якщо брати світовий та європейський досвіди у цьому напрямку. Мова йде про запровадження в державі інституту приватної детективної діяльності.

Запровадження Закону про приватну детективну діяльність є актуальною на сьогодні, тим більше, що такий вид діяльності в Україні є новий, механізм дії та процес впровадження не вироблений.

Так, у Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Франції, Німеччині, Канаді, Індії, Ізраїлі, Японії, Норвегії, Іспанії, Італії, Португалії, Мексиці та багатьох інших країнах світу запровадження інститутів приватних детективів, приватних детективних підприємств (агентств) та їх об'єднань стало у свій час наслідком реагування влади на нагальні соціальні виклики, і тому на сьогодні існування та діяльність таких недержавних інституцій є у них явищем звичайним, усталеним і достатньо унормованим національним законодавством [2].

Що стосується України, то першим кроком до на шляху євроінтеграції став проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність (далі – Закон) від 28.12.2015 р. № 3726, який розглянули у Верховній Раді 13.04.2017 р. та ухвалили проект закону. Однак до теперішнього часу Закон не прийнятий та повергнутий для доопрацювання.

Прийняття Закону має важливе значення, насамперед це стосується монополізації надання послуг, пов'язаних з проведенням розшукової діяльності виключно правоохоронними органами, а також розвантаженням цих органів і надання більш якісно послуг населенню. Однак проект Закону є недосконалим і потребує доопрацювання.

Так, досвід США, Великобританії, Німеччини демонструє високу ефективність приватної детективної діяльності, яка має відповідну законодавчу базу. У реаліях українського сьогодення в нагоді може стати досвід німців щодо активної взаємодії приватних детективів і спецслужб [2].

Для здійснення детективної діяльності на території Франції особі потрібно одержати спеціальний дозвіл, який надає Міністр внутрішніх справ Франції. Для отримання спеціального дозволу кандидат повинен відповідати наступним вимогам: на день видачі дозволу особа повинна досягти 21 року; особа повинна бути громадянином Франції або іншої держави, що входить до Європейського Союзу; особа повинна пройти обов'язковий курс навчання у встановленому МВС Франції навчальному закладі; протягом останніх п'яти років особа не повинна працювати в поліції, розвідувальних, контррозвідувальних органах або військових формуваннях; особа не повинна мати судимості за вчинення кримінального злочину; особа не повинна мати адміністративних та інших дисциплінарних покарань; особа не повинна перебувати під слідством [3].

Відповідно до п.5 ст. 1 Закону приватний детектив – це фізична особа – підприємець, яка здійснює приватну (розшукову) діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом [4].

Статус фізичної особи – підприємця – це юридичний статус, який засвідчує право особи на заняття підприємницькою діяльністю, а саме: самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Однак, відповідно до Закону приватному підприємцю забороняється: 1) обіймати посади, зазначені в п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»; 2) займатися адвокатською, нотаріальною, судово-експертною діяльністю та надавати інші публічні послуги, визначені п. б ч. 2 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції»; 3) провадити іншу підприємницьку діяльність.

В статті 3 Закону визначено, що приватними детективом не може бути особа, яка має непогашену судимість чи не зняту в установленому законом порядку; визнана судом недієздатною чи цивільна дієздатність якої обмежена; перебуває на обліку у зв'язку з психічним захворюванням, алкоголізмом чи наркоманією; звільнена з посади судді, прокурора, нотаріуса, із служби у правоохоронних органах, з державної служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги, вчинення корупційного правопорушення; позбавлена права на зайняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю – протягом трьох років з дня набрання чинності рішенням про анулювання свідчення про право на заняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю [4].

Разом з тим кожен громадянин має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42 Конституції України). Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція [1].

Це правило закріплене і в ст. 50 Цивільного Кодексу України. При цьому зазначається, що фізична особа здійснює право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом [5]. І тут постає закономірне питання до якої із зазначених категорій осіб можуть відноситися приватні детективи з такими обмеженнями? Тому доцільно було б законі зробити обмеження лише за визначених умов, пов'язаних з детективною (розшуковою) діяльністю, а не узагальнювати при цьому порушуючи

конституційні права. На нашу думку законодавець не повинен вдаватись до переліку кола таких осіб, який до того ж не може бути вичерпним. Натомість слід сформулювати поняття, у якому будуть відображатись ознаки зазначених суб'єктів.

Таким чином, можна дійти висновку, що на теперішній час прийняття Закону України про приватну детективну (розшукову) діяльність є необхідністю для визначення статусу приватних детективів, їх повноважень, прав та обов'язків, а також надання якісних та своєчасних послуг населенню. Однак, крім запропонованих змін необхідно звернути і на статус приватних детективів та їх обмеження, не порушуючи при цьому конституційних прав.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Беззуб І. Приватна детективна діяльність: українські реалії та зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2930:privatna-detektivna-diyalnist-ukrajinski-realiji-ta-zarubizhniydosvid&catid=8&Itemid=350.
3. Черков В.О., Попов П.О. Приватна детективна діяльність в розвинутих країнах світу // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. - № 2. - 2010. – С. 248-259.
4. Проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 28.12.2015р. № 3726. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580.
5. Цивільний Кодекс України, 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/434-15>.